

10 ФУРУ

ገጽ ፩

0 1 2 3 4 5

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏԳ.	ԴԵՅ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20 Ղրջ.
ՊՈԼԻՒԵԻ ԳԱՒԱՌ	108	54 Ղրջ.	
ՍՐՏԱԼԱԶՄԱՆ	25	13 Ֆր.	

Համահիտեր պէտք է ուղղել «ՏԱՇԻՆԿ»-ի
խմբագրութեան
Rédaction du journal Arménien
«TACHINK» — Smyrne

2/ հրատարակում և եռագիրները չեն վերադարձուիր:

10 ФУРУ

„ՌԱՄԿԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ (*)

(*) Մատթարաւական Մասնաշարուն
լլալ բնծայած հրատարակութեանց չարքին
իւր 2 հատորին յոռաճարանը կազմող
պի պայծառ ու հռժկու էջը մեր ընթեր-
ցողներուն ամենախորին ու չափորութեանը
կը յանձնէք, գաղափար մը տալու հա-
մար անտոյ Միհրան Տամատեանի նոր ու
գերզարմեղանք շինել ու մատակարար-
մար տէլատարութիւն մասին :

Լսինք, և կը կրկնենք թէ՛, այսօր մեր ազգին, մեր ժողովուրդին վիճակը ամէն տեսակէն հեռալով անմոխիվ ալայական և նոյն խել յուսահատական է։ Պիտի մնանք այս վիճակին մէջ, թայց այս համանկշ պիտի լլլար ազգային կործանումի ու կորուստի։ Որչափ վերաօրիշ երևայ այս ճիշմարտութիւնը մեր ազգային հոգորտուն լինանք, պէտք է խոստովանենք թէ՛ մեր ազգային դիտելիւնը և վտանգի է աշօր, և չենք կրնար ինքզինքնիս խաբել թէ՛

(*) Կտրվել անպամ մը աչքէ անցնելով
Դասակարգական և Հնչակեան նորագոյն ,
ամենազինեալ Մարտիրոսեան և Պրատորի-
անը , համոզուելու համար մեր այս հա-
ւատարմին հշտարուելու համար , և հա-
ւատուելու համար որ այս Կուսակցու-
թեանց վարիչները , այնքան դա-
ժան ու սուղ վործառուելիքներով լիբ-
ժան , ասկաւիշ լաւն ար չեն սորված , և
այլ որ լաւ մը մտոցած են իրենց թու-
թեամբովն սերտած ծանօթ լաւաշիններէն
և կապովորէն հետեւած «սիրական մէ-
լ ուսման» հետ :

Եթէ Հայ Յեղոթօրեալական միջ խմ
Տառնաւ ըսմանս ունեցած էմ, — այս ալ
տառնայ յաւանդութեան, — Երբեք չէմ նը-
կարտաւ մշտնադաւանս գործունէութիւնը՝
Երբեք մշտնադաւանս եւ յաւանդութեան ան-
հրաժեշտութիւն մը, այլ վարդապետն ու-
հանջ մը բռնութեան եւ ճշտութիւն վերաց-
ման եւ Ազատութեան, եւ անոր հետ՝ ան-
դարձութեան եւ օրինակատեութեան՝ արդա-
պետութեան Տառնաւ Երբեք չէմ պատկա-
շանս (ճշդարարութիւնը Յեղափոխութեան
համար) դարձնել (*).

(¹) Ոչ ևէտի մէջ ալ անջրպետ մը
բացուած է խնձի պէս մտածողներու և
իրենց դրօշին «հաւատարիմ» և
մաք մոլի կամ գերի և մնացողներու միջև ։
Դրոշք անհաւատարիմ և չարժամովներու
տեսակէտէն գերազանցապէս յատկանշա-
կան՝ հակասովիան մը մէջ կէշնան, մէկ
կողմէ իրենք զիրենք յայտարարելով իրենց
նախկին յեղափոխական կարմիր պատմու-
ճառէն մերկացած օրինակներ և ֆալսիֆակս
կողմակիբաղովիներ, և միւս կողմէ՝ ծաղ-
րելով ու հեղինելով ուրիշ խմբակցովիներ-
ներու նշոյնէն օրինակներ-ֆալսիֆակս նկա-
րողիբը, և իրենց մասին՝ չարունակելով
բարձրաբարբառ պոսեմոնցիկ անվերածեհի
յեղափոխականութիւն մը, և տնքալով
իրենց յեղափոխական կողմի, «տազմակս
և մարտակս ուժերու» հզօրութիւն և
անպարտելիութիւն վրայ...

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չարիքը մի փոքր է գաղափար մը կազմել Սրբաբնիկ ճշգրիտ կայսրական վրայ. Կ. Պոլսէն եկած պաշտօնական կամ կէս պաշտօնական տեղեկութիւնները այնքան նպաստաւոր չ'ընդունիր որ ամէն ինչ հարկաւոր լինի իրենց յետոյ զորս Ազգայնականները իր լի կրօն են կանոնաւոր զօրախումբերուն հետ իրենց ունեցած բոլոր ընդհարումներուն մէջ: Սակայն պէտք է հաստատել լիակատար այս ամէն կորուստներուն, ապստամբները բայց դաշտի վրայ պատեալ ըլլալը կը շարունակեն և երբեք արամա, զիջ չեն երեւիր զենքիկէջ ըլլալու: Սկսեալ ինչից են լիակատար լինելները քանի որ անգամ մասնաւոր ըլլալն այնպիսի զէպքեր որոնք բոլորովին կը հակասեն օսմաններն պաշտօնական տեղեկութեանց, և այլ լիակատարներուն ըստմանը կը հաստատուին անով որ Կ. Պոլսոյ կառավարութիւնը պէտք տեսած է 45000 զօրք զըրկէ Ազգայնական: Երբ զինուորական այսպիսի ահազին ուժի մը պէտք կը տեսնուի ապստամբական շարժում մը զսպելու համար, խիստապէս անարտօն է յայտարարել լի խնդիր անհաւատ ապստամբութեան մը վրայ է:

Շահական է նշանակել լի բոլոր լուրք անձնաւորութիւնները իրենց յայտարարութեանց մէջ համաձայն են ընդունելու լի ս'ը և է օտար ազդեցութիւն մաս չունի արդարական ապստամբութեան մէջ: Բարեբաղդութիւն մըն է որ այս կէտը յատկապէս հաստատուած է, որովհետեւ ժամանակ եղաւ որ Շահական կայսրութեան ս'ը և է մէկ մասին մէջ յառաջ և կած ամենափոքր մէկ շարժման մէջ տն: միջապէս օտարին ձեռքը կը տանէին և ամէն կերպով կը պնդէին լի օչոյ կամ այն օտար ազդեցութիւններ ապստամբութիւն կը զգոյն թուարկու մէջ՝ նորաւոր առիթները գտնելու համար Կայսրութեան ներքին զօրքերուն միջամտելու: Սահմանադրութեան վերահաստատումէն ի վեր այլ ևս միջամտութեան խնդիր չի կրնար ըլլալ, և Պաշտօնայ ու Սերալայ լիակատարներուն Պոլսի բրած այդպիսի լիակատարները լի տար վայրկեան մը իսկ ենթակարգուելու լի Պաշտօնական փոքր տէրութիւնները, անոնք որ ամենէն առեւ լի շահ ունին թուարկու անկումէն, տակաւին անուղղակի կերպով կը նպաստեն բոլորքի շարժումի մը ընդգծման լի կառավարութեան: Արդ, քաղաքական զրգոտաւորութիւնը հետզհետէ աւելի կը ծանրանայ Եւրոպական թուարկու մէջ և զանազան ազգութիւնները յայտնադնուելու կը ջգտագրուեն «Թուրքական» յարատեւ ճնշումէն: Պէտք է ուրեմն ընդունել լի արդի զօնաւորութիւնը յառաջ եկած է ո'չ լի օտար ազդեցութիւններէ, ալ ժողովրդոց իրական զգոյնութիւնէն: Ողջմտութիւն ըմբռնուած բարենորոգումներով է որ Եւրոպայի թուարկու պարտի զարմանք այս զգոյնութիւնը, որովհետեւ գործնական բարենորոգումները շատ աւելի կրնան նպաստել ներքին խաղաղութեան և ազգային վստահութեան վերահաստատումին քան ամենէն զօրաւոր զսպողական միջոցները: (Էն. Պէշմ)

ԱՄՍՈՒԹԻՆԸ ԱՆԱՏՈՒԹԻՆ ՄԷՋ

«Լիվանդ - Հերալդ» իր Մայիս 16ի քիւիսն մէջ հետեւեալ տպերով կը պարզէ կաշառքիւնը Անատոլի մէջ:

Անատոլի մէջ կայսրութիւնը երբեք տարափոխ եղած չէ: Հետեւէն հետեւ հայ ընթերցողները մեր արտադրած լուրերը կըրցած են համոզել մեր ընթերցողները լի այլ նորանորոգումներ մէջ մտահոգի պատճառներ կան անկարգութեանց որոնք կրնան այնքան բանով մը պայթիլ:

Նախ կայ ահազին խնդիրը Հայոց վերաբերեալ հոգիներն զօր քիւրտները զըրաւած են և այլևս չեն ուղի վերադարձնել: Կառավարութիւնը միջամտեց, հրաման ըրաւ որ ապօրէն կրնանակաւ

լինեն: Ապահովագրուել ո'չ: Եթէ կուզենք հասկնալ այն գաղափարները, այն հաւատալիքները որոնք այսօր կը ծինանան մէջ, և վաղը պիտի վիճակին, պէտք է զիտնալ լի ինչպէս պատրաստուած է հոգը: Երկրի մը երկտարաբնութեան տրուած ուսումնէն կարելի է զիտնալ լի ինչ պիտի ըլլայ որ մը այդ երկրի: Արդի սերունդին տրուած գաղափարաւորութիւնը կարգաւորեալ, ամենէն յոռետես և միջին գուշակութիւնները: Մասամբ կրթութեան և գաղափարաւորութեան միջոցաւ է որ կը բարեկարգ կամ կը խանգարի ամբողջութեամբ հոգին: Ուրեմն կարեւոր էր ցոյց տալ լի ինչպէս արդի կրթական զրոյթիւնը ձեւակերտած է այդ հոգին և լի ինչպէս անտարբերներու և չէզոքներու զանգուածը տնտեսաւորաբար զգոյններու ահազին բանակ մը եղած է, պատրաստ հաղթանակելու և ըստգոյն: Երբեք և հետաքննելու բոլոր լիակարգութեանց: Դպրոցին մէջ է որ կը կազմուին այսօր զգոյնները և անխիտ: Նախնները և ուր կը պատրաստուին անկու մի տառիկայ ժամանակները լատին ժողովրդոց համար:

ԱՄՍՈՒԹԻՆԸ ԿԱՐԴԻՆԵՐՈՒՆ ԱՆՈՒՊԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅՆԵՐԸ

Նախննոր զիտնու մէջ յնկեցինք այն հետաւոր և նախապատրաստական ազգայնները որոնք ամբողջութեամբ հոգին կուտան մասնաւոր ընդունաւորութիւն մը, հընարաւոր ընկալի անոր մէջ կարող մը զգուշացումներ և կարող մը զգաւարներու ծաղու մը: Մեզ կը մնայ հիմա ուսումնասիրել անոնց անկողնի եղանակաւ մը ներքին լիակարգ ազգայնները: Յետագայ զըրկում մը մէջ պիտի տեսնենք լի ինչպէս պէտք է զօրածնել այս ազգայնները որպէսզի կարող ըլլան յառաջ բերել իրենց բոլոր արդիւնքները:

Այս գործին առաջին մասին մէջ ուսումնասիրենք հաւաքականութեանց զգաւարները, զազաւարները և պատճառաբանութիւնները, և այս ծանօթութիւնէն ապահովագրուելու կարելի է հետեւեալ ընդհանուր եղանակաւ մը՝ անոնց հոգին վրայ ներգործելու միջոցները: Արդեւ զիտնել ամբողջութեամբ երեւակայութեան վերաբերեալ իրողութիւնները, լիակարգութեանց՝ մասնաւոր պատկերներու ձեւին տակ ներկայացուց լիակարգութեանց զօրութիւնը և փոխանցումը: Բայց որովհետեւ լիակարգութիւնները կրնան ծաղու մը խիտ տարբեր ըլլալ, ամբողջութեամբ հոգին վրայ ներգործելու կարող ազգայններն ալ կրնան բաւական գոնազանի իրարմէ: Ուրեմն կարեւոր է անձնատրոյն քննել զանոնք: Ասիկա անօրոգու ուսումնասիրութիւն մը չէ: Ամբողջութեամբ քիչ մը վաղձական առաջադիւն սփիւքսին կը նմանին, պէտք է զիտնալ լուծել այն խնդիրները զորս մեզի կառաջարկէ իրենց հոգեբանութիւնը, կամ համակերպել անոնց կեր ըլլալու:

Ա. — ՊԱՏԿԵՆՆԵՐԸ, ԲԱՌԵՐԸ ԵՒ ՏԱՐԱՋՆԵՐԸ

Ամբողջութեամբ երեւակայութիւնը ուսումնասիրած ատենին տեսնուի լի անկողն ամենէն աւելի կազմուի պատկերներն: Այս պատկերները կարելի չէ ամեն մասնաւոր ձեռքի տակ ունենալ, բայց կրնանք զանոնք ոգեկոչել բառերու և տարազներու խալցի զօրածնութեամբ: Ծարաւորութիւնը գործածուելով՝ արդարեւ անոնք ունին այն խորհրդաւոր զօրութիւնը զոր երբեմն անոնց կը վերագրեն կախարհութեան խալցուտները: Անոնք ամբողջութեամբ հոգին մէջ կը ծննդեն ամենէն ահարկու փոփոխները, և զիտեն նաեւ զանոնք հանդարտեցնել: Հայոց Քէօքսի բուրգէն շատ աւելի բարձր բուրգ մը կուրելի էր կանգնել՝ միմիայն բառերու և տարազներու զօրութեան զոհ զայնոց մարդոց սակորներով:

(Շարունակելի) ԿիւիՍԹԱՎ, 1.Ը.ՊՕՐ

ՍԵՒ ԼԵՈՒՆ ՄԱՐԳԸ

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած ըլլալով գինը բարձրացած է 10 Դրոշմ:

Դրամաճառներու չափուտը զեղ կը տրուի:

կը բերուն տարնացումով ու կեղծիքով: Ինչ չափով որ գոնէ մեր անկեղծութիւնը և մեր ուղղամտութիւնը, նոյն չափով կը վնասեն Ազատութեան և Հայրենիքին:

ԱՄՍՈՒԹԻՆԸ ԶՈՐԵԱՆՈՒԹԻՆԸ

ԳԻՐՔ Բ. ԱՄՍՈՒԹԻՆԸ ԿԱՐԴԻՆԵՐԸ ԵՒ ՆԱԽԱՏԱԼԻՆԵՐԸ

ԳՂՈՒՆ Պ. ԱՄՍՈՒՆԵՐՈՒ ՆԱԽԱՏԱԼԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԿԱՐԴԻՆԵՐՈՒ ԱՆՈՒՊԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅՆԵՐԸ

Եւ մ. ծ. անուն խնայողները հետեւալ եղանակներով կը համարեն մեր լատին գաղափարաւորութեան յայտնուած անարմարութիւնն ու կեանքի մասին:

«Մանկութեան, պատանեկութեան և երիտասարդութեան սահմանուած երեք աստիճանի կրթական յարկերուն մէջ՝ չափէն աւելի ժամանակ և ճիգ վատնել կը տրուի՝ նոտարաններու վրայ զիբֆօս միջոցաւ անոնց տեսական ու զգայական պատրաստութեան համար, միմիայն քննութիւն անցնելու ու վրայական ձեռք բերելու նպատակաւ, և տրիկա՝ ամենէն յոռի միջոցներով, հակարեական ու հակակրթական ընթացի մը կրթութեամբ, գործնական վարժութեանց չափազանց յապաղումով, զիբֆօսիկով, չինով կանոնաւորութեամբ և մեքենական աւելորդ խնայումով, միտքի չափազանց ծանրաբեռնումով, առանց նկատի առնելու վերջէն զալիք ժամանակը, չափահասութեան տարիքը ու այն առեական պարտքերը զորս պիտի կատարէ եկած հասած մարդը, ինչպէս իրական աշխարհը որուն մէջ քիչ ատենէն պիտի նկատուի երիտասարդը, չըջապատող ընկերութիւնը որուն պէտք է կանխաւ յարմարեցնել կամ համակրակ գոյն, մարդկային պայքարը որուն մէջ ինչպէսզէն պաշտպանուելու և կանգուն մնալու համար՝ հարկ է որ կանխաւ պատրաստուած, զինուած և վարժուած ըլլայ: Մեր դպրոցները անոր չեն հայկայութիւն այս անհրաժեշտ պատրաստութիւնը, այս ամենէն աւելի կարեւոր ստացումը, ողջմտութեան, կամքի և ջիւղերու այս տոկոսութիւնը. անոնք անյարմար կը դարձնեն զայն իր ապագայ ու վերջնական վիճակին:

Հետեւաբար, իր մուտքը աշխարհի մէջ և իր առաջին քայլերը գործնական կեանքի դաշտին մէջ՝ յաճախ ցաւաղին անկումներու շարք մը կը կազմեն. այդ անկումները վատ ու զովանակ կը դարձնեն զինքը, և երբեմն տեսական կերպով հաշմանդամ կը լիցնեն: Ասիկա զմշակելու և վտանգաւոր փորձութիւն մըն է ուր բարոյական ու մտային հաստատաւորութիւնը կը խանգարի, երբեմն նոյն իսկ անվերահաստատութիւնը: Հիասթափութիւնը կուգայ չափազանց փոփոխութեան ու ամբողջական կերպով, յուսախաբութիւնները չափէն աւելի մեծ ու դառնութիւնները խիտ զօրաւոր կը ըլլան:»

Վերելի տողերը մէջ բերելով հետադարձ արդեօք ամբողջութեամբ հոգեբանութեամբ:

(¹) Թէն. Արդի ռեմիսը, Հ. Բ. 1894 — Անոնք Թէնի զրած վերջին էջերն են զրէթէ, որոնք սքանչելիօրէն կ'ամբողջեն հոյակապ խմատասէրին երկար փորձառութեան արդիւնքները, Դժարագրաւոր կը կարծեմ լի անոնք ամբողջութեամբ անհասկնալի մնացած են մեր համալսարանի ուսուցիչներուն համար՝ օտար երկրի մէջ ընտրած չըլլանուն հետեւեալով: Դատարարութիւնը մեր ունեցած միակ միջոցն է՝ քիչ մը ազդելու համար ժողովրդի մը հոգին վրայ, և խորապէս տխուր է մտածել լի զրէթէ ո'չ ոք կայ Զրախայի մէջ որ կարող ըլլայ հասկնալ լի մեր արդի ուսուցման եղանակը արագ անկումի ահաւոր տարբեր մըն է որ փոխանակ երիտասարդութիւնը բարձրացնելու՝ կը նրաւատացնէ և կը վատթարէ զայն:

Վերագրելով պարագաները մասնաւորապէս ինքն աւելի իրաւունք կուտան — և իմ վրտա քաղաքացիական պարտք կը ընեն — մտքի կատարելալ անկախութեամբ և անկեղծապէս անաչառութեամբ իմ կարծիքս յայտնելու՝ օրուան վէճի նիւթը կազմող այս հարցերուն շուրջը: Նոյն ան կեղծութեամբ զըբօյկիս վերջաբանին մէջ մասնաւորապէս եւ մեզի և ամբողջ օսման հան հայրենիքին սպառնացող վտանգներէն մէկ քանին և փորձած եմ ծրարել զօրծունէութեան այն ուղղութիւնը զոր արդի պարագաները կը թելադրեն:

Արդարեւ, ժամանակ է որ ամէն մարդ ըսէ ինչ որ կը խորհի, և վերջ մը գտնէ այն քաղաքական կեղծաւորութիւնը որ մեզ կը տարտնջէ և կը մաշէնք միանգամայն:

Անոնք որ կը կարծեն լի չորաբոր լիութիւնը բնասարտական ընթացի մնալու չորսն էր և լի չոր կեղծաւորութիւնը չէր կրնար ծաղիլ սահմանադրական կամ ռաւարկարական ընկերութեան մը միմիայն լիութիւն մէջ, այսօր փորձառութեամբ պատրաստութեամբ եղած պէտք է ըլլան Լեւոնականաւոր, ինչպէս ուրիշ երկրներու մէջ տեսնուած է, մեր երկրին մէջ այ տեսնուեցաւ լի սահմանադրական ընթացի մի տակ և ևս չորաբոր լիութիւնը կրնայ տնջիլ և ուժանակ, և նոյն իսկ կրկնակ պաշտօն կատարել և կրկին անոնց դռներ: Անոնք, պարագայէս հետեւելով իրենց հին սովորութեանը, կը չորաբոր լիութեան պաշտօնակալութիւնը (bureaucratie) կամ ռաւարկարական բնասարտութեան և խուժանակարութեան աստիճանները, ուրիշներ՝ պաշտօնակալութեան զեղծումներուն զէմ յնակէտ մը փնտելու պատրուակին տակ խզի կատարեալ ապաւնութեամբ կը փաղաքեն ժողովուրդը: Եւ դեռ չարքը այնչափ մեծ և այնչափ տխուրէն զայնակալական չափի ըլլալը, եթէ իւրաքանչիւր չորաբոր լիութեան մէկ կողմը խնայելէր, բայց զօրազգութիւնն այն է որ, կը գտնուին աւելի ճարպիկ չորաբոր լիութեան փնտելու միանգամայն կը չորաբոր լիութեան, հաւատարմ անպատրաստութեամբ և կրկնակի չափաւորութեամբ: Այս տեսակէտով շատ տխուր խնդրատարութեանց հանդիսատես եղանք Օսմ. Սահմանադրութեան հոշակութիւնը ի վեր, բուն է լիչել այս կարգին, քիչ բացատրութեամբ, լուրքաւոր մամուլին երկարատեւ սպասարկութիւնը Հայ Կուսակցութեան մը շահերուն, հոս հպատակութիւնը բարձրին եկած հրամաններուն և սրտազանգութեան, որքան մը՝ սրմէ հաղիւ քիչ մը սրտաւեցաւ մամուլը վերջին մէկ քանի ամիսներուն մէջ, և երկրորդ՝ հայ կուսակցութիւններէ մասնաւորապէս մէկին յոճակաւոր զի մաշքութիւնները (volto-face) հանդէպ օսման հան քովի լինելուն, որոնք օր մը Ահրարականները եօթներորդ երկինքը կը բարձրացուէին և իմ լիատարանները գետնէ գետին կը դարնուէին, և ուրիշ օր մը յանկարծ նոյն իմ լիատարանները երկնային հրէշտակներ կը ներկայացուէին և անոնց հետ կը զայրախան համարախուժեան դաշնակցներ կը փոխանակուէին... Երեւելիք, խաղաւանքներ իրենց զեւթին մէջ լիցնելու անոնք որոնք անբուժելի են այս տխուր սովորութիւնէն, բայց չեթմանք ստուարացնելու այդպիսիներուն լիութեան: Մենք հրաժարեմք անտի կուրքեր ստեղծելէ՝ ո'չ վերը և ո'չ վարը: Ինչպէս կրնանք պարծիլ լի չենք խնայելի լիակարգութեան և մականներու առջեւ, երբ անոնք կերկրապահներ «մաստա»ներու անգոյն խառնակոյտին, կը փայտանք ժողովուրդին բնազդները, չափազործելով անոր զիբֆօսական միասնութիւնը:

Սոյլ ընթացքը կրնայ թերեւս վարձատրել ըլլալ և զիւրի յաջողութիւններ ապահովել, բայց ինչ օգուտ այն ժամանակաւոր յաջողութիւններէն որոնք ձեռք

Թերեւս մեր այս տողերն ալ չլարանին որակել — ինչպէս ըրին ուրիշներուն — իւրեւ մասնաւորապէս: Բայց ինչ փոքր. Օսմ. Սահմանադրութեան վերջ հրատարակուած իրենց ամբողջ «յեղափոխական» սահմարձակ մատենագրութեան և իրենց անկարելի լիութեանները մշտնեղ են. մշտնեղ են նաեւ քաղաւած արդիւնքները... և ողջամիտ հասարակութեան կը մնայ դուտեւ ու կը զարակացնէ:

Ծ. Հ.

վար գրութեան հոգերը վերադարձունք. բայց իր հրամանները տառապէս չի գործադրուեցան. և կը յիշուի թէ վերջերս առաջարկեց Հայերուն գրամական փոխարկութեամբ գոհանալ. Հայերը, որոնք իրենց ստացուած ծախքերուն կապուած են, պատասխանեցին՝ առաջարկելով կառավարութեան որ այդ գրամը փոխուի իրենց տրուի:

Եթէ կառավարութիւնը այս ուղղութեամբ գործէ, պատշաճապէս քաջակրօն պիտի ըլլայ ուրիշներու խնդիրները լուծելու. և արդէն այս տեսակ քաջակրօնութիւն մըն էր գրամական փոխարկութեան առաջարկել ստացուածոց ճշմարիտ տէրերուն, թող տալու համար որ փոխարկը հանգիստ տէրերը գտնան իրենց զոգցած հոգիները: Ասոր պատճառը այն է որ կառավարութիւնը չի գիտեր քաջակրօնութիւն ընել միջոցներու մէջ և թէ պէտք է երկու չարիքներէն փոքրագոյնը ընտելի: Օրէնքներու տիրապետութիւնը կամայ կամայ պիտի մոռնուի ըստ երկու կողմէն, և հիմաւորման, կեդրոնէն հեռու հասանցներուն մէջ կարելի եղածին լաւ կաշխատուի արդարութիւն և կարգ կանոն ի գործ դնել: Այսպիսի ընթացք մը բնութեամբ Քիւրտերուն, այս յափընտախից ցեղին հանդէպ՝ զոր կ'աշխատուի օրէնքի սահմաններուն մէջ սահել, բայց ընտանաւոր կառավարութիւնը ընդլայնութեան կը հանդիպի:

Քիւրտերը կը զգան թէ վտանգ կրտստնայ իրենց և սրտաւորանքական զիւրք մը կը բռնեն: Իրենց համար այդ սրտաւորանքը վտանգն է ստիպելով պարկեշտօրէն ապրելու, ինչ որ մահալիքի մը համար. որ է իրենց աչքին: Եւ կուզեն ապրիլ, այսինքն չարութեան իրենց յափընտախութեան ու կոպտութեան արձատր:

Անոնք հիմա պէտք ունին ամբողջ պահով իրենց անցեալը կոպտութեանը յետոյ իր խորին նոր աւարտութիւններու վրայ: Ահա՛ ամբողջ է որ յուսահատ կոչ մը բարձրացնել կուտայ հայերուն: Առաջին չարիքը սահմանափակուած է Մուշի մէջ: Այս քաղաքին երկաթուղիներ՝ Գեղամ վի. ժողովուրդին արձագանքը եղաւ կառավարութեան մօտ և Հայոց պարտիաքը որ իրազեկ է տեղի ունեցած զէպքերուն, անշուշտ ուժ պիտի առնէ:

Հայոց մահապաշտութեան և երկեղին պատճառներն են քանի մը Քիւրտ ցեղապետներու խռովարար շարժումները, ինչպէս է օրինակի համար՝ Նախապետ Մուսա պէյը և Բաթմա պէյը, որոնց երկուքն ալ իրենց յափընտախ զիջումի զինեալ մարդերով կը պարտին հայրական պիւզընք մէջ և ընտելութիւնը կաշարեկեն: Քիւրտերը խնամով վառ կը սրահեն այս տարտափը՝ այսինքն սպառնական գոհմարտներով որոնց նպատակը բացարձակապէս զագրահելն էր:

Գեղամ վի. ստացած է երկու հետազոտներ՝ զէպքերու գահալիք ընթացքը հաստատող, որոնք կրնան քիչ տեսնել զլրովիչ հանգամանք մը տանել ինչ կառավարութիւնը ազդուապէս չի գործէ: Այդ հետազոտներէն մէկուն մէջ ըստած է. «Մուսա և Բաթմա պէյերը կուտակալը զիջողութեան զինեալ և իրենց հետ ունենալով իրենց հերոսախումբերը՝ նոյնպէս զինուոր: Թահիր փաշա զանաւոր ընդունեց»:

Բայց անհրաժեշտ է որ կառավարութիւնը բաւականաչափ ուժեր զրկէ այս հասանցները՝ զսպելու համար աւարտանքներուն յոռի բնազդները, կամ հրոսախումբերու զսպման օրէնքը գործադրել Քիւրտերու վրայ. անգամ մը որ անոնցմէ մէկ քանի հողի կախուցին, միւսները հանգաւոր պիտի կենան:

Գ Ա Ր Ա Թ Ա Շ Ի
ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԿՈՂՄԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՅՈՒՆԵՍԿԻՄԻԹԻ ՀԱՅՈՒՆՏՈՒԹԻՒՆԻՆԵՐ
ՀԱՍԿԻ ԱՌԹԻ ՀԱՐԱՔՈՒՄ ՄՈՐՔԵՐՈՒ

Թիւ	Մօրթ	Դր.
Նախորդ թիւերէն փոխադրուող	72	300
214 Յաւոր Էլմասկան	21	
215 Մարտիրոս Դանիէլեան	31/2	
216 Տէր. Մ. Աղաբեկեան	1	
217 Զարեհ Աղաբեկեան	7	
218 Յարութիւն Գաղտաղեան	1	
219 Մարտիրոս Մարտիրոսեան	31/2	
220 Մարգար Օհանեան	1	

Թիւ	Մօրթ	Դր.
221 Բեղարաքի Շահումեան	31/2	
222 Պօղոս Կոստանեան	31/2	
223 Օր. Մարտիրոսի	7	
224 Հայրապետ Շահմէլիբեկեան	17 1/2	
225 Հայկ Տասկաճեան	1	
226 Գարեգին Գալիլ	1	
227 Տիգրան Գաղտաղեան	1	
228 Տէր. Կ. Տէրեմեան	31/2	
229 Մուրադ Պերկաճեան	1	
230 Անանիա Չարեան	1	
231 Տիգրան Հովհան	8 1/4	
232 Պարոտ Միլիքեան	5 1/4	
233 Կարապետ Արապեան	1	
234 Միհրդատ Դազարեան	1	
235 Տէր. Յ. Գալաճեան	1	
236 Արմենակ Աքճարեան	1	
237 Արքայապետ Պերկաճեան	17 1/2	
238 Հրանտ Նիքոսեան	10 1/2	
239 Եղարաք Փախաղեան	1	
240 Տիգրան Բենեան	7	
241 Աւետիս Փախաղեան	1	
242 Կարապետ Դերձակեան	10 1/2	
243 Պօղոս Հարաճեան	10 1/2	
244 Եղիա Կառապետեան	7	
245 Սարգիս Ճեղմեան	1	
246 Գրիգոր Ճէլեկեան	10 1/2	
247 Կարապետ Համարձեմեան	1	
248 Յակոբ Պատմաճեան	7	
249 Յարութիւն Վարժապետեան	14	
250 » Բէլիբեկեան	8 1/4	
251 Արքայապետ Արքայեան	1	
252 Յարութիւն Գրգարաճեան	7	
253 Լուքա Պալեան	1	
254 Դազարաթ Ճիլմեան	10 1/2	
255 Ժիրայր Իգմիրեան	1	
256 Հայկ Էլմասկան	1	
257 Միհրան Բուսեան	8 3/4	
258 Օհան Փախաղեան	7	
259 Ասատուր Կարապետեան	7	
260 Սարգիս Թորոսեան	1	
261 Յակոբճեան Պալմաեան	1	
300 Տէր. Մարի	31/2	
301 Թադուհի Սիմեոնեան	13 1/4	
302 Ռաբէն Աւետիսեան	8 1/4	
303 Գեղար Սահակեան	1	
304 Համի Աննա	13 1/4	
305 Թադուհի Քիւրճեան	31/2	
306 Մանուկ Պօրանեան	7	
307 Ստեփան Մանուկեան	31/2	
308 Գեղար Գեղարեան	31/2	
309 Արմենակ Նէվէլիբեկեան	10 1/2	
310 Գառնիկ Արքայապետեան	31/2	
311 Սարգիս Կէլիբեկեան	31/2	
312 Արապէս Գաղտաղեան	31/2	
313 Սահակեան	7	
314 Տիկին Օհանեան	31/4	
315 Պարտիզպանեան	1	
316 Յովհաննէս Արապաճեան	1	
317 Տիգրան Արքայապետեան	1	
318 Կարապետ Պալապանեան	1	
319 Ստեփան Ունեան	1	
320 Յակոբ Գալիաքճեան	1	
321 Տէր. Արքայապետ Վարժապետեան	10 1/2	
322 Պարոտ Աւետիսեան	13 1/4	
323 Յովսէփ Գարբիւնեան	13 1/4	
324 Ոհն	13 1/4	
325 Վառվառէ Գալաճեան	7	
326 Ոհն	13 1/4	
327 Սարգիս Պալապանեան	1	
328 Յարութիւն Փիլաեան	10 1/2	
329 Տէր. Արքայապետեան	13 1/4	
330 » Գալմէքեան	31/2	
331 Մարգար	31/2	
332 Պարոտ Ընթապետեան	1	
501 Տէր. Արքայապետ Քիւրճեան	7	
502 Միհրան Քիւրճեան	14	
503 Տիկին Գալմէքեան	1	
504 Յովս. Ա. Աղաճեան	10 1/2	
601 Սարգիս Այնլիբեկեան	15 3/4	
603 Կիւլիպա Աղաճեան	3 1/2	
604 Տիկ. Արքայապետ Բարապանեան	7	
605 » Բազա Յակոբեան	3 1/2	
607 Յակոբ Միլաեան	7	
608 Կոստանդ Կոստանդեան	1	
609 Շահմեան Սարգիս	8 3/4	
611 Երուսաղ Նիկէֆեան	14	
612 Բովբէկ Փեթրոսի	14	
613 Աղապետեան	3 1/2	
614 Ոհն	7	
615 Նադարէթ Նադարէթեան	1	
616 Պարքճեան Իսրայիլ	1	
617 Օրիորդ Թէֆեան	7	
618 Տիկին Գալմէքեան	10 1/2	
620 Օսկանեան Օսկան	7	
620 Մարտիրոս	10 1/2	
622 Պարտապար Սուքիասեան	10 1/2	

(Ծար.) Գումար 107 797 1/2

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Տէր խմբագիր
Գաւառական Ժողովոյ Ապրիլ 29 նիստին մէջ որոշուած և ընդունուած բանաձեւին հեղինակը Մարգար Էփ. Էփրեմէն է, և ոչ Խոսրով Էփ. Եփրեմ:
«Գալմէք» Պատ. օրաթերթին մէջ ստորագրած այս սխալը կը խնդրուի ուղղել առաջին պատճառով:
Մնամ խորին յարգանք
Գաւառական
ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՀԱՅՈՅ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ որոշած է աւելցնել փողոցի լուստերներուն թիւը. այս որոշման համաձայն 14 լուստեր պիտի գրուին Այա Թրիֆոնա թաղին, 27 լուստեր Այա Գալմէքեան թաղին մէջ, 14 լուստեր՝ Գարաթեան և Գարաթեան արուարձանները, 4 լուստեր Գաղաթեան, և ուրիշներ զանազան թաղերու մէջ, ընդամենը 241 լուստեր:
ՅՈՒՆԱՅՆ Նորընտիր առաջնորդը, որ այսօր կը հանդիսանայ համար Իգմիրի ժողովարարին Շողեմապետ Ընտրութեան «Հաւրիթ» չափանշանով մինչև ընդունուած պիտի երթան Առաջ, փոխառորդ եպիսկոպոսը՝ քահանայապետ զատին հետ, կրկին ժողովներու անդամները, յոյն ժամայն ներկայացուցիչները, զանազան թաղական խորհուրդները, են: Շողեմապետը կանգ պիտի առնէ քաղաքին առջև Գալմէք փողոցին զինացը, ուրիշ Առաջնորդը և զինուորացի պատգամաւորութեան անդամները կառաքելով պիտի երթան Այա Ժողովին եկեղեցին՝ ժողովարար թաղին անդերակով:
ՀԱՅԼԻԿՅՈՒՆ գիտատեղը այս իրիկուն արեւմտեան կողմը պիտի տեսնուի ժամը 8.36ին, չորաթի իրիկուն՝ ժամը 9.36ին և կիրակի՝ ժամը 10.36ին:
ՄԱՆԱՊԱՅԻ տարեկան ձիարշաւները տեղի պիտի ունենան առաջիկայ կիրակի՝ Մայիս 9/22ին:
ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ հրատարակած է 326 տարեւոյ իր գործառնութեան հաշուեկ խոր, որմէ կերելի թէ մուսթը և եւրո հաւատարմագրուած են 3,926,969 զրէփ զոնարով:

«ԲԵՆԱՐ» ՅԵՓԵՍՈՍ
Յառաջիկայ կիրակի Ս. Յովհաննէսի տօնին առթիւ՝ ժողովուրդին փափաքանայ համաձայն «Բեար» փաթեթի խումբը պիտի երթայ Եփեսոս:

ՀԵՌԱԳԻՐ
Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 Մայիս. — Խորհրդարանի այս օրուան նիստին մէջ կրտսեան ինդիկը երկար վիճարանութիւններու տեղի տուաւ:
Երեսօրագրին մօտեք կառաջարկէ ծաղկապիղ միջոցներ ձեռք առնել հաւատարմի գէթ, ուրիշներ ստանց պատասխանեցին հաշտարար ձեռքով և ցոյց տուին այն վրաստի որ կրնայ յառաջ գալ վիճարանով աջակցի ինքզնի մը վրայ որ առնչութիւն չունի հաւատարմի հետ և որուն կարգադրութիւնը կը սրտահանի միմիայն տէրութեանց:
Խորհրդարանը որոշեց որ և է պատասխան չի տալ ցուցարարներու հեռագիրներուն:
ՆՈՅՆ. — Պէտքովէն կը հեռագրեն թէ հրեան մը փնտրուցած է քաղաքին միջոցով:
ՆՈՅՆ. — Այսօրուայի ապստամբարարութեան Պարթիկեանի զիւր ընտանիքը ըլլալուն լուրը չի հաստատուիր:
ՆՈՅՆ. — Ներքին գործոց նախարարը չըմարտական մը գրեկով կուտակայ ներքին, ծանոց թէ իշխանութիւնք պարտաւոր են յայտարարել որ կրտսեան խնդրին առթիւ արտասահման ձեռնարուն մէջ պէտք չէ խառնուի Յունաստանի անունը:

ՆՈՅՆ. — Տրեխիան պարպող ապստամբները կրկին զրաւեցին զայն: Բանաւոր անտեղ վրայ կը քաղէ: Մահուտ Շէվփէթ փաշա Բրիթանիա հասաւ:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ՀՐԱՊԱՐԱԿ 6/19 ՄԱՅԻՍ 1910
ԲԱՄՊԱԿ

Լիւրրու	Մայիս Երեւն	Արիւրե
Լիւրրու	Մայիս Երեւն	7 74
Օգոստ.	Սեպտ.	7 14
Նիւ-Եօք	Մայիս Երեւն	14 93
ՍՈՒՐՃ	Օգոստ.	31 /6
ՇԱՐԱՐ	Օգոստ.	14/10
ՅՈՐԵՆ	Յունիս	7/1 3/2

ՏՕՆ ՍՐ. ՅՈՎ. ՀԱՆՆՈՒ
ԱՅՏՐԵԻ ԵՐԿԱՐՈՒՂԻՈՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Յառաջիկայ կիրակի (Մայիս 9 ն. տ.) Եփեսոսի մէջ տեղի ունենալիք Սր. Յովհաննէս Տոմարապետեան առթիւ գեղեցիկ զինեղով տոմարներ պիտի տրուին Բունթաթի և Քէմէրի կայարաններէն հեռեկալ կերպով:
ԻԶՄԻՐԻՆ ՄԵԿԵՆՈՒՄ
Շարաք (Մայիս 8) Սովորական կառապետարար առաւօտուն ժամը 7ին և մասնաւոր կառապետարար երեկոյն ժամը 9ին:
Կիրակի (Մայիս 9) մասնաւոր կառապետարար կէսօրէն վերջը ժամը 5ին:
Երեւոյսթի (Մայիս 10) Սովորական կառապետարար երեկոյն ժամը 3ին:
Գին տոմարայ (երթալ գալու) Ա. կարգ 18 1/2 զրուշ Գ. կարգ 12 զրուշ:
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴ
Կը խնդրենք մեր Ստանալի, Հալեպի, Ալեքսանդրի, Ստամբուլի, Պէրսի, Երզրուսի, Էտերնի, Կիւրի, Հոմերի, Իգմիրի, Խորհրդի, Մերսի, Մարգրեանի, Օրտուի, Ուրֆայի, Սիւպի, Վանի, Մուշի, Էն. Էն. բաժանարարներէն որ հաճին անցաւոր զրկել մեզ իրենց բաժանեցները, նկատելով որ տարուան միտարուն ընդ տեսի մնացած է:

ՊԱՇՏՏՈՆԵԱՅ
Երեսօրագր մը որ Հայ. Թրք. և Ֆրանսերէն լեզուներով հարուստ է ինչպէս նաեւ տոմարապետութեան հիւրէն ծանօթ, սրտաւոր մը կը փնտրէ վաճառատան մը մէջ. փափաքողը կրնան գիտնել խմբագրատունը:
8—1

ՊԱՇՏՏՈՆԵԱՅ ԿՈՒԶՈՒԻ
Եւրոպայի արհեստին տեղեկութիւն, երկու հոգի կուզուի վաճառականի մը կողմէ: Փափաքողները մինչև ուր որ կրնան խմբագրատունը գիտնել՝ հարկ եղած տեղեկութիւնները ստանալու համար:
8—1

ՄԱՐԳԱՐ ՄԵՍԻԱՆ
ԵՒ
ԹՈՎՄԱՍ ՄԵՆԵԿԻՃԵԱՆ
ԴԵՂԱԿԱՆԱՌԱՏՈՒՆ ԵՒ
ՀԱՄԵՄԱԿԱՆԱՌԱՏՈՒՆ
Պատմանի փողոց Ալլիւրին մօտ (Drogueria)
Տան վերաբերալ զեղօրէկ և համաձայնեցող վաճառատուն մը ըստ ըլլալով, կրնանք գոհացնել մեզի զիմոյններն անխորհր կերպով թէ ապրանքներու մաքրութեամբ և թէ զինքնու աժնութեամբ:
100—32
ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ Հ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

